

ภาษาของกวีหญิงเวียดนามผ่านอุปสรรคความรัก

THE LANGUAGE OF VIETNAMESE FEMALE POETS THROUGH LOVE METAPHORS

กฤติมา จรรย์เพศ¹ และวีระกาญจน์ กนกกมลเสศ²
Krittima Janyaphet¹ and Veerakarn Kanokkamalade²

¹ หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษ ชื่อสถาบันมหาวิทยาลัยนครพนม จังหวัดนครพนม

² หัวหน้าภาควิชาภาษาต่างประเทศ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

¹B.A. English, Nakhon Phanom University, Nakhon Phanom

²Head of the Department of Foreign Language, Faculty of Humanities,

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

E-mail: rosee5@gmail.com

Received:	August 4, 2018
Revised:	October 12, 2018
Accepted:	October 24, 2018

บทคัดย่อ

จุดประสงค์ของบทความนี้มุ่งศึกษาแนวความคิดการใช้อุปสรรคความรักในบทกวีผู้หญิงเวียดนาม จากการศึกษาพบว่า ชาวเวียดนามเปรียบเทียบกับความรักกับภูมิทัศน์ ความไม่สมบูรณ์เงินและทอง การเพาะปลูก การเดินทางและพระจันทร์ ความรักถือได้ว่าเป็นเรื่องของสากลโลกแต่การใช้อุปสรรคอาจแตกต่างกันในแต่ละประเทศ นอกเหนือไปจากความแตกต่างในแต่ละวัฒนธรรมในการเข้าใจความรักแล้ว แนวคิดเกี่ยวกับความรักยังได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างมหาศาลเมื่อเวลาผ่านไป การศึกษาอุปสรรคความรักของบทกวีของหญิงเวียดนามนี้จึงสะท้อนความคิดของคนในชาติที่มีต่อสิ่งแวดล้อมแล้วสรรค์สร้างออกมาเป็นภาษาที่ได้อย่างน่าสนใจ

คำสำคัญ

บทกวีเวียดนาม ผู้หญิง อุปสรรค

ABSTRACT

The purpose of this article is to examine the concepts in using love metaphors in Vietnamese female poets. From the study, it is found that Vietnamese compare love to landscape, incompleteness, silver and gold, planting, journey and the moon. Love is universal but using love metaphors are different in each country. Besides the difference of love understanding in each culture, the concepts about love have been changed considerably as the time goes by. The study of love metaphors in Vietnamese female poets reflects the concepts of its people toward environment and how they create their works through poetic language interestingly.

Keywords

Vietnamese poems, women, metaphor

บทนำ

ในการศึกษาเรื่องราวของมนุษยชาตินั้นสิ่งหนึ่งซึ่งสำคัญ คือ การศึกษาบทบาทของผู้หญิง ในฐานะเพศที่ถูกสังคมจำกัดบทบาทเพียงการดูแลลูก ดูแลบ้าน และเป็นภรรยาที่จงรักภักดีต่อสามี ในขณะที่บทบาทของผู้ชายมีอำนาจเหนือกว่าในเรื่องการหาอาหาร การปกครองซึ่งเป็นภาพที่สังคมมองว่ามีสถานภาพที่สูงกว่าผู้หญิง แม้ว่าในความเป็นจริงทั้ง เพศชายและเพศหญิง ล้วนแล้วแต่มีโอกาสในการสร้างสรรค์ชีวิตและสังคมเท่าเทียมกัน

นักมานุษยวิทยา เช่น บัคโคเฟน และมอร์แกน (cited in Wongthes, 2001) ได้ศึกษาเรื่องราวของผู้หญิงและเชื่อว่าในพัฒนาการของมนุษย์ผู้หญิงปกครองสังคมและมีอำนาจเหนือผู้ชายมาก่อน จากหลักฐานที่พวกเขาอ้างนั้น พบว่า ผู้หญิงมีบทบาทสำคัญในการผลิตอาหารและในนิทานปรัมปราแต่โบราณอีกทั้งผู้หญิงก็เป็นผู้ปกครองเผ่าพันธุ์มนุษย์มาก่อนด้วย

เมื่อความเชื่อในเรื่องความมีอำนาจของผู้หญิงเหนือผู้ชายเปลี่ยนแปลงไปและมีความเห็นที่ขัดแย้งออกมาว่าจริง ๆ แล้วในสังคมผู้ชายมีอำนาจและความเป็นใหญ่เหนือกว่าในการสร้างสรรค์วิทยาการต่าง ๆ วัฒนธรรมกระแสหลักถูกสร้างขึ้นโดยเพศชาย ด้วยลักษณะทางชีวภาพของผู้หญิงมิได้เอื้อต่อการการเมือง การปกครอง ดังนั้น ความขัดแย้งทางด้านความคิดนี้เป็นความขัดแย้งเดียวกันกับที่ผู้หญิงมีต่อการอบทางสังคม จนทำให้เกิด ความกดดันภายใน กลุ่มผู้หญิงหัวก้าวหน้าจึงลุกขึ้นมาเรียกร้องสิทธิของผู้หญิงให้เท่าเทียมกับผู้ชายดังที่เกิดแนวคิดสตรีนิยมในตะวันตก ช่วงทศวรรษที่ 1960

นอกจากการเรียกร้องสิทธิให้กับผู้หญิงแล้ว นักทฤษฎีสตรีนิยมยังสนับสนุนงานเขียนที่เป็นตัวแทนประสบการณ์ของผู้หญิงที่ได้ถ่ายทอดออกมา ดังปรากฏในบทกวีของเอเดรียน ริช (Adrienne Rich) ดังนี้

They do not fear the men beneath tree,
They pace in sleek chivalric certainly.

บทกวี ‘Aunt Jennifer’s Tigers’ ของ เอเดรียน ริช (Adrienne Rich) ประพันธ์ขึ้นในปี 1951 สะท้อนให้เห็นว่าแม่ป่าเจนนีเฟอร์จะทำหน้าที่เป็นภรรยา แม่บ้านที่ดีของสามีตามที่สังคมกำหนด แต่ภายในใจนั้นเธอต่อต้านอำนาจสามี ทางออกของเธอคือการสร้างสรรค์งานฝีมือเป็นรูปเสื่อโจนทะยานโดยไม่เกรงผู้ใด หรือในบทกวีชื่อ ‘The trees’ ซึ่งผู้ประพันธ์คนเดียวกันได้เขียนขึ้นในช่วงเกิดขบวนการเรียกร้องสิทธิสตรีในปี ค.ศ. 1963 ริชได้สะท้อนภาพของผู้หญิงที่รวมตัวกันต่อสู้ค่านิยมอันคับแคบของสังคม โดยเปรียบต้นไม้ที่ถูกกักขังในกระถาง เหมือนสภาพของผู้หญิง แต่แล้วในวันหนึ่งต้นไม้ที่ถูกจองจำนั้นก็ได้รวมตัวกันทะลุกระถางจนแตกแล้วมุ่งไปสู่ป่าใหญ่ (Masawisut, 2001)

สำหรับสังคมเอเชียอาคเนย์อย่างเวียดนาม ผู้หญิงถือได้ว่ามีบทบาทสำคัญในครอบครัว ตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน โดยหน้าที่ที่สำคัญที่สุดของสตรีคือความเป็นแม่ ผู้หญิงต้องเลี้ยงดูบุตรและเป็นเสาหลักของครอบครัว ดังคำกล่าวที่ว่า của chông, cồng vợ หมายความว่าความร่ำรวยที่สามีมีอยู่ในปัจจุบันนั้นมาจากการสนับสนุนของภรรยา (Pham Dinh Loc, 2001)

ผู้หญิงเวียดนามก็มีความสามารถในการต่อกรกับศัตรูแม้จะถูกตีกรอบให้เป็นแม่บ้านแต่ทางด้านประวัติศาสตร์ เช่น สองพี่น้องตระกูลตริง (Trung) เมื่อประมาณ ค.ศ. 40-43 ได้ก่อกบฏนำทหารชาวเวียดนามต่อสู้เพื่ออิสรภาพจากจักรวรรดิจีน สำหรับผู้หญิงในวงการวรรณกรรมเองก็มี โห่ ซวน ฮีเอ็ง (Hô Xuân Hương) กวีหญิงคริสต์ศตวรรษที่ 18 ที่ชี้ให้เห็นว่าสังคมเป็นผู้จำกัดผู้หญิงให้มีฐานะต่ำ มิใช่เป็นไปโดยธรรมชาติของผู้หญิงดังนี้

หากฉันเปลี่ยนโชคชะตาให้กลายเป็นชายได้

ฉันจะไม่พอใจตัวเองกับการกระทำอย่างกล้าหาญนี้เลย (โห่ ซวน ฮีเอ็ง อ้างถึง Nguyen khac vien, 2002) หรือ

An unwed mother

Could not say nay, so now I'm in a fix!

Do you know how I suffer, O my man?

Heaven is yet to rear its head up straight.

A stroke has thrust across the willow tree.

Your guilt you'll have to carry all through life.

The fruit of our old passion I shall bear.

The world will twist and slander, but two cares?

Get big without a husband-that's a feat! (โห่ ซวน ฮีเอ็ง cited in Balaban, 2000)

บทกวีนี้ก็เป็นอีกบทหนึ่งที่ โห่ ซวน ฮีเอ็ง ได้ระบายความรู้สึกรู้สึกของผู้หญิงที่ถูกกระทบความผิดพลาดที่เกิดขึ้นนั้นจะติดตัวไปตลอดทั้งชีวิต แต่ความขมขื่นจากวานวันผู้หญิงก็ต้องทนรับเอาไว้เอง บรรทัดสุดท้ายถือเป็นบทสรุปของการตัดสินใจว่า สิ่งที่ยิ่งใหญ่นั้นจะสำเร็จได้หากไร้สามี น้ำเสียนในภาษานั้นมีทั้งขมขื่น ตั้งคำถามต่อสิ่งที่เกิดขึ้น เพื่อให้ผู้อ่านเกิดการคิดระหว่างที่อ่าน

จากบทบาทของผู้หญิงที่ถือว่ามีความสำคัญในสังคมแตเมื่อนำมาพิจารณาเกี่ยวกับภาษาที่ใช้ในการกล่าวถึงเพศหญิงนั้นมีความสอดคล้องกันหรือไม่เพียงใด คำพูดของผู้หญิงมีลักษณะอย่างไร ดังที่นักภาษาศาสตร์ โรบิน ลากอฟ (Brown & Attardo, 2005) อ้างว่าภาษาพูดของผู้หญิงมีลักษณะแตกต่างมากมายจากผู้ชายและมักมีการตั้งคำถามเพื่อเน้นย้ำในการพูด

ภาษาที่ใช้ในบทกวีของเวียดนามตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบันสะท้อนให้เห็นบทบาทคู่ขนานในบทบาทที่ถูกควบคุมโดยธรรมชาติ (ผู้เลี้ยงดู) และถูกกดขี่โดยสังคมที่มีผู้ชายเป็นผู้นำ การศึกษาในเชิงลึกทางด้านภาษาและความหมายทำให้เห็นการเชื่อมโยงกันระหว่างโครงสร้างทางด้านธรรมชาติและโครงสร้างทางสังคมอันนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทางจิตวิญญาณภายในอย่างลึกซึ้งของผู้อ่าน

ตั้งแต่ศตวรรษที่ 17 ที่มีการตื่นตัวในการรวบรวมตำนานเรื่องเล่าของชาติขึ้นมา บทกวีก็มีความสำคัญในการบอกเล่าเรื่องราวชีวิต การทำงานของผู้คน งานเขียนบทกวีของผู้หญิงมีอยู่อย่างต่อเนื่องในปัจจุบันมีการพิมพ์บทกวีลงในนิตยสาร หนังสือพิมพ์ ไม่ว่าจะเป็น Phụ nữ thù dò, Đàn bà, Phụ nữ tân văn, Việt nữ จากอดีตจนถึงปัจจุบันบทกวีของเวียดนามก็ยังคงทำหน้าที่ในการบอกเล่าเรื่องราวชีวิตผู้คนได้อย่างมีชีวิตชีวาแม้ว่าสังคมจะเปลี่ยนแปลงไปอย่างไรก็ตาม

บทความนี้มุ่งศึกษาภาษาของกวีหญิงชาวเวียดนามที่มีต่อชีวิตผ่านอุปสรรคความรักในบทกวี โดยวิธีการศึกษานั้น ผู้เขียนได้คัดเลือกบทกวีที่เกี่ยวข้องกับความรักรักจากหนังสือ Vietnamese

Feminist Poems from Antiquity to the Present บรรณาธิการโดย เหงวียน ถิ มินห์ ห่า (Nguyễn Thị Minh Hà), เหงวียน ถิ แทงห์ บีญ (Nguyễn Thị Thanh Bình) และเลดี้ เบอร์ตัน 2550 (Borton, 2007) มาศึกษาวิเคราะห์โดยใช้ทฤษฎีทางภาษาศาสตร์ เพื่อให้ทราบถึงมโนทัศน์ ความรักของกวีหญิงเวียดนาม

กรอบแนวคิดที่ใช้วิเคราะห์ คือ เรื่องอุปลักษณ์ (metaphor) หมายถึง การเปรียบเทียบ ความเหมือนกันของสองสิ่ง โดยที่ทั้งสองสิ่งต้องเป็นสมาชิกของต่างกลุ่มความหมายกัน อุปลักษณ์จะมี คำเชื่อมหรือไม่มีคำเชื่อมก็ได้ หน้าที่ของอุปลักษณ์คือ ทำหน้าที่ในด้านการถ่ายทอดความคิด นอกจากนี้อุปลักษณ์ยังมีพลังในการโน้มน้าวใจ รวมทั้งสื่ออุดมการณ์ (Panpothong, 2013)

ผลที่ได้จากการศึกษา ภาษาของกวีหญิงเวียดนามผ่านอุปลักษณ์ความรัก เพื่อให้ทราบ ถึงระบบความคิดของหญิงชาวเวียดนามอย่างลึกซึ้งและมโนทัศน์ที่คนเวียดนามมีต่อความรัก พบว่า ในบทกวีของหญิงเวียดนามนั้นมีการเปรียบเทียบความรักว่าเป็น 1) ภูมิทัศน์ 2) ความไม่สมบูรณ์ 3) เงินทอง 4) การเพาะปลูก 5) การเดินทาง 6) พระจันทร์

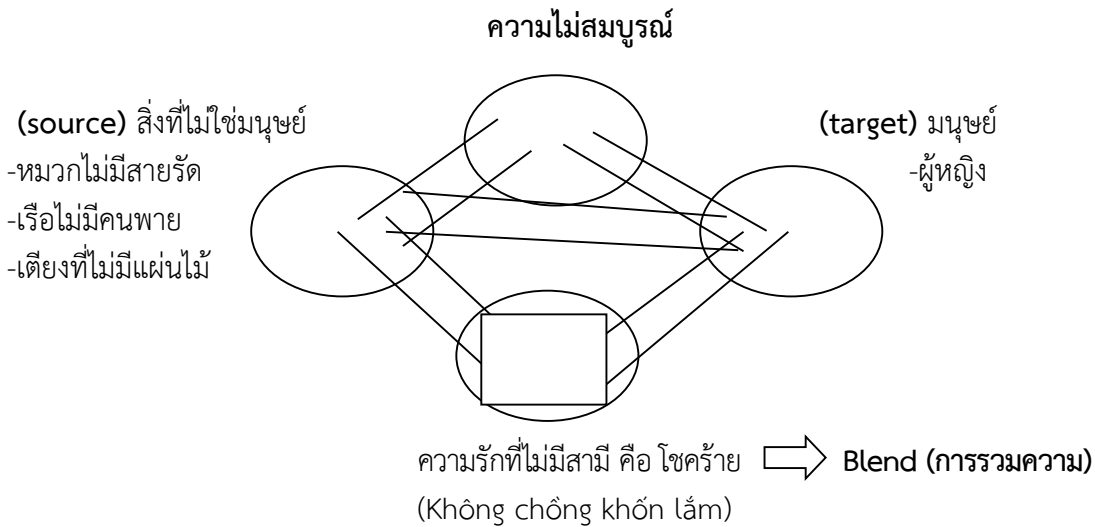
1. อุปลักษณ์ภูมิทัศน์

ประเทศเวียดนามเป็นประเทศที่มีลักษณะภูมิประเทศที่หลากหลาย มีทั้งภูเขา แม่น้ำ ที่ราบ ที่สวยงาม นอกจากนี้ยังมีวัดที่มีผู้คนเข้าไปกราบไหว้สิ่งศักดิ์สิทธิ์ กลิ่นควันธูปหอมฟุ้งไปทั่ว ภาพวิถี ชีวิตของชาวประมงที่รักสายน้ำอันเป็นแหล่งทำมาหากินของผู้คนมาช้านาน การเพาะปลูก ซึ่งเวียดนามเป็นแหล่งเพาะปลูกที่สำคัญแหล่งหนึ่งของโลก ภาพวิถีชีวิตและภูมิทัศน์ที่สวยงามนี้ สวยงามดังเป็นภาพบนสวรรค์ บทกวีเวียดนามจึงได้นำเอาทิวทัศน์มาเปรียบเทียบกับความรักว่า ภูมิทัศน์สามารถคลี่คลายความรักหรือหัวใจได้ (Nhin xem phong cảnh uu lòng khách) เนื่องจากการที่เวียดนามมีภูมิประเทศที่หลากหลายและสวยงาม โดยเฉพาะมีแนวภูเขาที่ชื่อ Ngũ Hành (หมายถึง 5 ธาตุ คือ ดิน น้ำ ไฟ ไม้ โลหะ) ที่ปรากฏในบทกวี อยู่ใกล้แม่น้ำ ห่าน ตอนกลางระหว่างดาหนังและไห่ฮอยอัน ซึ่งภูเขานี้ปรากฏในปรัชญาของเวียดนามโบราณด้วย

อุปลักษณ์ภูมิทัศน์ข้างต้น แสดงให้เห็นถึงมโนทัศน์ของหญิงชาวเวียดนามที่มองว่าภูมิทัศน์ มิใช่เป็นเพียงธรรมชาติและสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้นอย่างเลื่อนลอยเท่านั้น ยังเป็นสวรรค์บนดินที่ช่วย คลี่คลายความรักให้สวยงาม สว่างสดใส

2. อุปลักษณ์ความไม่สมบูรณ์

ความไม่สมบูรณ์ในวิถีชีวิตของชาวเวียดนามผูกสัมพันธ์กับความเป็นอยู่ สิ่งที่พบเจอได้ง่าย ๆ ในชีวิต เช่น หมวกงอบที่ไร้สายรัด เรือที่ไร้คนพาย ผู้หญิงที่ไม่ได้แต่งงาน เปรียบได้กับชีวิตที่ไม่สมบูรณ์ ชาวเวียดนามโบราณจึงมีคำกล่าวที่ว่า "Hòn nhàn vi vạn sinh hóa" ซึ่งความหมายโดยรวมคือ การ แต่งงานเป็นจุดเริ่มต้นแห่งการกำเนิด ชาวเวียดนามเชื่อว่า การแต่งงานเปรียบเสมือนจารีตอย่างหนึ่งที่ควร ค่าแก่การศึกษา อนุรักษให้คงอยู่เป็นส่วนหนึ่งทางวัฒนธรรมของชนชาติ เป็นประเพณีที่มีความสำคัญ ดังนั้นคนโบราณจึงกำหนดแบบแผนของพิธีการแต่งงานขึ้นมาอย่างเป็นระเบียบ ในช่วงที่ผู้เขียนได้เดินทางไป แลกเปลี่ยนวัฒนธรรมที่เวียดนาม คำถามหนึ่งถูกสอบถามเสมอ คือ แต่งงานแล้วหรือยัง สะท้อนว่าชาว เวียดนามให้ความสำคัญกับการแต่งงาน โดยเฉพาะผู้หญิงไม่ควรโสดอยู่นาน เพราะความโสดคือความทุกข์ที่ไม่สมบูรณ์ ซึ่งสามารถอธิบายได้โดยแผนภูมิการเกิดอุปลักษณ์ดังนี้

ภาพที่ 1 ภาพอุปลักษณ์ความไม่สมบูรณ์

อุปลักษณ์ความไม่สมบูรณ์นี้สื่อถึงความรักเท่ากับการแต่งงาน หากไม่แต่งงานย่อมไม่สมบูรณ์ ดังคำกล่าวที่ว่าหมากพลูพันรอบกัน (Quả cau nho nhỏ miếng trầu hời) หมาก พลู คือ สัญลักษณ์ของการแต่งงาน ในประเพณีการแห่ขันหมาก เนื่องจากการกินหมากพลูทำให้ลมหายใจหอมและจิตใจอ่อนคลาย จึงถือว่าเป็นสิ่งปรกติที่ต้องปฏิบัติก่อนการแสดงความรัก คุณค่าวัฒนธรรมในอดีตอาจจะสูญหายไปตามกาลเวลาแม้ไม่มีคนกินหมากพลูอีกต่อไปแต่วัฒนธรรมนี้ยังสถิตอยู่ในความทรงจำของชาวเวียดนามแต่ละคนตลอดกาล (Le Phuong, 2012)

3. อุปลักษณ์เงินทอง

สุภาชิตเวียดนามกล่าวไว้ ว่า Tiền của như nước thủy triều. “เงินทองทรัพย์สินสมบัติเหมือนกระแสน้ำ หมายความว่า ความร่ำรวยนั้นไม่แน่นอนแปรเปลี่ยนเหมือนกระแสน้ำ เหมือนกระแสน้ำ เงินทองในสังคมเวียดนามใช้เพื่อแลกเปลี่ยนสินค้าเป็นสินทรัพย์ที่มีมูลค่าแสดงถึงอำนาจทั้งของปัจเจกชนและของประเทศ ด้วยเหตุที่เงินตราที่มีความสำคัญต่อการดำรงชีวิต ดังนั้นมโนทัศน์ของคนเวียดนามจึงให้ความสำคัญกับเงินตราในมิติของสังคมและวัฒนธรรม (Srichampa, 2013) นอกจากนี้ในสังคมและวัฒนธรรมเวียดนามยังให้คุณค่ากับเงินทองว่าเป็นสิ่งที่มอบให้กันมอบให้กันในวันมงคล คือ วันแต่งงานหรือวันปีใหม่ของเวียดนาม และยังทำเงินเป็นสมบัติเพื่อเอาไปให้ญาติผู้ล่วงลับไว้ใช้ในโลกลงหน้า ในบทกวีของหญิงชาวเวียดนามมองเรื่องความรักเป็นเรื่องเงินทองด้วยเช่นกัน ดังคำกล่าวที่ว่า ความรักลบเรื่องความคิดในเรื่องเงินทองได้ (Yêu nhau chẳng lọ bạc vàng) ความรักจึงมีคุณค่ามากกว่าเงินทอง แม้ว่าสังคมเวียดนามจะให้ความสำคัญเรื่องเงินทองแต่บทกวีนี้ชี้ให้เห็นว่านอกเหนือจากเงินทองก็มีเรื่องความรักที่มีความสำคัญยิ่งกว่า

4. อุปลักษณะการเพาะปลูก

นับจากท่านโฮจิมินห์ได้ทำสงครามกอบกู้เอกราชจากประเทศฝรั่งเศสจนได้ชัยชนะในปี พ.ศ. 2497 นั้น นับแต่ พ.ศ. 2529 เป็นต้นมา เวียดนามได้มีการปฏิรูปการเกษตรครั้งสำคัญจากระบบการผลิตที่กำกับโดยส่วนกลาง ไปสู่การให้ครัวเรือนแต่ละครัวเรือนมีสิทธิในการตัดสินใจในการผลิต ภายใต้นโยบายการปฏิรูปภาคเศรษฐกิจใหม่ที่เรียกว่านโยบาย “โด้ยเหม่ย (Doi Moi)” ที่มีวัตถุประสงค์สำคัญคือเน้นการบริหารเศรษฐกิจภายใต้ตลาดเสรีแต่ยังคงใช้ระบบการเมืองแบบคอมมิวนิสต์ผลของนโยบายการปฏิรูปภาคการเกษตรใหม่ดังกล่าว ได้ส่งผลต่อการเพิ่มขึ้นของผลผลิตในภาคการเกษตรอย่างก้าวกระโดด ภาวะขาดแคลนอาหารที่เคยเป็นปัญหาสำคัญของประเทศกลับผลิตได้มากกว่าความต้องการภายในประเทศ และนำไปสู่การส่งออกสินค้าเกษตรตามมา

เนื่องจากภาคการเกษตรของเวียดนามใช้ที่ดินไปในการผลิตข้าวถึงร้อยละ 85 ของพื้นที่การเกษตร ผลผลิตข้าวได้ขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างมาก โดยผลผลิตข้าวเปลือกได้เพิ่มจาก 16 ล้านตันในปี พ.ศ. 2529 มาเป็น 32 ล้านตันในปี พ.ศ. 2543 และเพิ่มขึ้นเป็น 45 ล้านตันในปี พ.ศ. 2557 จนทำให้เวียดนามเป็นผู้ส่งออกข้าวรายสำคัญเป็นลำดับสองในปี พ.ศ.2555 สามารถส่งออกได้ถึง 7.7 ล้านตัน (Isvilanonda, 2016)

จากข้อมูลข้างต้นจะเห็นได้ว่าเวียดนามมีศักยภาพในเรื่องการเกษตร เป็นประเทศเกษตรกรรมที่สำคัญ ในบทกวีหญิงเวียดนามได้เปรียบความรักเหมือนกับการเพาะปลูกดังกล่าวที่ว่า เราระมัดระวังวัชพืช เก็บเกี่ยวก็จะดี เราผลิตกันร้องเพลงรักของเรา (Rõ ràng sach cỏ lúa sẽ tốt, ta nghe khúc hát lòng ngán ngò) จากบทกวีนี้เห็นได้ว่าความรักก็เหมือนการเพาะปลูกที่ต้องคอยระวังวัชพืชเพื่อให้การเก็บเกี่ยวเป็นไปด้วยดี ในระหว่างการเก็บเกี่ยวนั้น ชาวนาเวียดนามจะมีการร้องเพลงเพื่อเพิ่มความสุขสนานในการทำงาน เพลงความรักจะเป็นเพลงที่นำมาร้องกัน เปรียบการถนอมความรักกับการดูแลพืชผลทางการเกษตร

5. อุปลักษณะการเดินทางเรือ

เวียดนามเป็นประเทศที่มีแม่น้ำหลายสายไหลผ่าน รวมทั้งมีทะเลที่เป็นการเดินทางทางน้ำที่สำคัญ ดังนั้นวิถีชีวิตของชาวเวียดนามจึงผูกพันกับสายน้ำอย่างขาดมิได้ บทกวีกับการเดินทางทางน้ำจึงปรากฏให้เห็นอยู่บ่อย ๆ ดังคำกล่าวที่ว่า หัวใจของเรือเต็มไปด้วยความปรารถนา แต่ท้องทะเลลึกลับ เรือเดินทางโดยไม่เห็นดเหนี่ยว แต่ทะเลยังคงไกลแสนไกล (Lòng thuyền nhiều khát vọng và tình biển bao la, thuyền đi hoài không mỏi, biển vẫn xa... còn xa) หรือ บทกวีที่กล่าวว่า ให้แต่งงานถ้าผู้ชายโสด อย่าแต่งถ้ามีภรรยาแล้ว หนึ่งผีพาย หนึ่งเรือไม่รู้จุดหมายของตน (Chồng một thì lấy, chồng chung thì đừng, một thuyền một lái chẳng xong) ชาวเวียดนามบางส่วนที่อาศัยอยู่ติดกับแม่น้ำสายใหญ่ เช่น แม่น้ำซงเฮืองที่เมืองเว้ หรือแม่น้ำโขงอันแห่งเมืองโฮจิมินห์ มักจะประกอบอาชีพที่เกี่ยวเนื่องกับสายน้ำ เช่น การประมง ส่วนใหญ่ที่ผู้เขียนได้พบเห็นเป็นการทำประมงแบบพื้นบ้าน โดยใช้แห เบ็ด และอวนขนาดเล็กเพื่อการจับปลา หากเป็นเมืองท่องเที่ยว เช่น เมืองเว้ จะเห็นเรือหัวมังกรจอดเรียงรายที่ตลิ่ง เพื่อรอรับนักท่องเที่ยวที่นิยมเช่าเหมากล้าเรือเพื่อชมความงามของเมืองเว้สองฝั่งแม่น้ำหอม (ซงเฮือง) ส่วนแม่น้ำสายเล็ก ๆ ที่กระแสน้ำไหลไม่แรงนัก ก็มักจะมีเรือพายขายของ และเรือพายรับจ้าง บางแห่งกลายเป็นตลาดน้ำ ที่ชาวบ้านพายเรือมาซื้อขายสินค้าเกษตร เช่น ปลา ผัก ผลไม้ หรืออาหาร เช่น ที่หลังตลาดเมืองฮอยอัน และแม่น้ำ

ทุโบนแห่งเมืองฮอยอัน (Hoi An) ยังมีเรืออีกชนิดหนึ่ง ที่มักจะพบเห็นได้ในเมืองใหญ่ ๆ เช่น ที่เมืองเว้ เมืองไฮฟอง หรือเมืองฮาลอง เรือที่ว่านั้น คือ เรือบ้าน ได้แก่ เรือที่เป็นที่อยู่อาศัยของคนที่ไม่บ้าน หรือไม่มีที่ดินเป็นของตนเอง เรือชนิดนี้เหมือนบ้านหลังหนึ่ง มีเลขทะเบียนบ้านอย่างถูกต้อง มีเครื่องอุปโภคบริโภคพื้นฐานภายในเรือครบถ้วน (Kaewwongnoi, n.d.)

6. อุปักษณ์พระจันทร์

เทศกาลไหว้พระจันทร์ ในประเทศเวียดนามมีขึ้นทุก ๆ วันขึ้น 15 ค่ำเดือน 8 ตามปฏิทินจันทรคติ หรือประมาณกลางเดือนกันยายนของทุกปีตามปฏิทินสากล เป็นเทศกาลที่ชาวไทยรู้จักดี โดยเฉพาะลูกหลานชาวจีน เพราะเทศกาลนี้เป็นหนึ่งในเทศกาลไหว้ที่สำคัญที่สุดของชาวจีน มีการเฉลิมฉลองกันอย่างยิ่งใหญ่ ทั้งในจีนแผ่นดินใหญ่ ฮองกง ไต้หวัน รวมถึงชาวจีนโพ้นทะเลในที่ต่าง ๆ ทั่วโลก แต่อีกประเทศหนึ่งที่ฉลองเทศกาลไหว้พระจันทร์อย่างคึกคักไม่แพ้ชาวจีน ทั้ง ๆ ที่เป็นประเทศที่ประกาศตัวเป็นปฏิปักษ์กับชาวจีนมาช้านาน ก็คือ เวียดนาม เพื่อนบ้านของเราในอาเซียนนี้เอง ชาวเวียดนามถือว่าวันไหว้พระจันทร์เป็นวันสำคัญที่สุดของปี รองจากวันตรุษ หรือวันปีใหม่ กิจกรรมวันไหว้พระจันทร์ของชาวเวียดนามก็แทบจะไม่มีอะไรแตกต่างจากของจีน ไม่ว่าจะเป็นการประดับโคมไฟตามบ้านเรือน หรือการแจกจ่ายขนมไหว้พระจันทร์ เพราะถึงแม้ปัญหาทางประวัติศาสตร์และการเมืองในอดีต จะทำให้ประเทศคอมมิวนิสต์ทั้งสองประเทศนี้ไม่ค่อยลงรอยกันนัก แต่ก็ปฏิเสธไม่ได้ว่าเวียดนามเองก็ไม่แตกต่างจากหลายประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ที่ซึมซับเอาวัฒนธรรมจีนเข้ามาไว้มิใช่น้อย (Anonymous, 2013)

ด้วยเหตุผลทางด้านวัฒนธรรมนี้เองชาวเวียดนามจึงเล็งเห็นความสำคัญของพระจันทร์จนมีกวีนำพระจันทร์มาเปรียบกับความรัก ดังบทที่ว่า ฉันมีความสุขเมื่อพระจันทร์เต็มดวง โหยหาเมื่อมันเว้าแหว่ง ที่รัก รู้ไหมว่าพระจันทร์เป็นเรื่องของคู่รัก (Em vui lúc trăng tròn, hạnh lòng khi trăng khuyết, anh ơi anh có biết, trăng hay tình lúa đôi...) จากบทกวีที่ยกมานี้ทำให้เห็นว่าเรื่องราวของพระจันทร์ คือ เรื่องราวของความรัก ความรักจะเต็มเปี่ยมเปรียบกับพระจันทร์ที่เต็มดวง ส่วนพระจันทร์ที่เว้าแหว่ง คือ ความรักที่ขาดหายไป คนเวียดนามให้ความสำคัญกับพระจันทร์จึงเอามาเปรียบเทียบกับความรัก

สรุป

ความรักเป็นเรื่องสากลที่มนุษย์ทุกชาติทุกภาษาต่างก็มีโน้ตส์เกี่ยวกับความรัก เช่นเดียวกันแต่ในบทกวีผู้หญิงเวียดนาม จะกล่าวถึงความรักในมุมมองด้านธรรมชาติและวิถีชีวิต เป็นส่วนใหญ่ซึ่งมุมมองความรักของชาวเวียดนามคล้ายกับชาวไทยดังสำนวนเกี่ยวกับความรักที่ว่า Tình yêu ngọt ngào ความรักหวานชื่น yêu đon phuong รักข้างเดียว thât tình ออกหัก ชาวเวียดนามเปรียบเทียบความรักกับภูมิทัศน์ ความไม่สมบูรณ์ เงินและทอง การเพาะปลูก การเดินทาง และพระจันทร์ อุปักษณ์ความไม่สมบูรณ์นั้นมีความสำคัญมากที่สุด เนื่องจากคนเวียดนามให้ความสำคัญกับการแต่งงานเมื่อถึงวัยเจริญพันธุ์ จนมีการตั้งคำถามอยู่เสมอว่าแต่งงานแล้วหรือยังเป็นคำทักทายแม้ว่าเพิ่งจะรู้จักกัน การเป็นคนโสดถือว่าเป็นความไม่สมบูรณ์ของชีวิต

References

- Anonymous. (2013). **rū mai khon Wiatnām kō wai phračhan** [Did you know that Vietnamese people pay homage to the moon?]. Retrieved from <https://www.voicetv.co.th/read/82522>.
- Balaban, J. (2000). **Spring essence: the poetry of Hồ Xuân Hương**. Port Townsend, Wash: Copper Canyon Press.
- Borton. L. (Ed.). (2007). **Vietnamese feminist poems from antiquity to the present**. Hà Nội:Nhà xuất bản phụ nữ.
- Brown. S. and Attardo, S. (2005). **Understanding language structure, interaction and variation: an introduction to applied linguistics and sociolinguistics for nonspecialists**. Michigan: The University of Michigan Press.
- Isvilanonda, S. (2016). **nayōbāi kasē Wiatnām čhāk mai phō sū kānsong‘ōk (čhōp)** [Vietnam agricultural policy from not enough to export (end)]. Retrieved from <http://www.komchadluek.net/news/agricultural/232789>.
- Kaewwongnoi, B. (n.d.). **Wiatnām mangkōn nōj hæng ‘in dō Čhīn** [Vietnam little dragon of indochina]. Retrieved from <http://dekdeemedia.com/mcu/page09.html>.
- Le Phuong. (2012). **watthanatham nai māk phlū khōng khon Wiatnām** [Culture in betel nut of vietnamese people]. Retrieved from <http://vovworld.vn/th-119515.vov>.
- Masawisut, N. (2001). **kawīniphon ‘amerīkan : bot wikhro læ san nippon** [American poetry: analysis and dissertation]. Bangkok: The Thailand Research Fund.
- Nguyen khac vien. (2002). **Wiatnām prawattisat chabap phitsadān** [vietnam a l long history]. (Sumitt, P.,Trans.). Bangkok: The Foundation for the Promotion of Social Sciences and Humanities Textbooks Projects
- Panpothong, N. (2013). **A linguistics approach to critical discourse analysis: concepts and implementation of discourse studies in thai language**. Bangkok: Academic dissemination project, Faculty of Arts, Chulalongkorn University.
- Pham Dinh Loc. (2001). **A glimpse of vietnamese oral literature**. Xlibris Corporation.
- Srichampa, S. (2013). **ngoēntrā Wiatnām nai miti phāsā læ watthanatham** [Vietnamese currency in terms of language and culture]. Retrieved from https://www.researchgate.net/profile/Sophana_Srichampa/publication/.
- Wongthes, P. (2001). **phēt læ watthanatham** [Gender and culture]. Bangkok: Silapawattanatham.